

Raziskovalna naloga

ČUSTVENI ODZIV NA BARVE

Področje: psihologija

Avtorica: Jasna Premk, 8. razred

Mentorica: Petra Škofic Valjavec, prof.

Somentorica: Jasna Babič, prof.

Ljubljana, 2022

Osnovna šola Vižmarje-Brod

Kazalo vsebine

1. Povzetek	3
2. Uvod	4
2.1. Hipoteze	4
3. Teoretični del.....	4
3.1. O barvah	5
3.1.1. Zaznavanje barv.....	5
3.1.2. Nastanek barv.....	6
3.1.3. Spekter svetlobe	6
3.1.4. Psihološki in fiziološki vpliv barv.....	7
3.1.5. Lastnosti barv	8
3.2. Portreti	10
3.2.1. Medo iz Gospodarja prstanov v svetlih/toplih barvah	12
3.2.2. Medo iz Gospodarja prstanov v temnih/hladnih barvah	13
3.2.3. Pipin iz Gospodarja prstanov v svetlih/toplih barvah	14
3.2.4. Pipin iz Gospodarja prstanov v hladnih/temnih barvah.....	15
3.2.5. Ork iz Gospodarja prstanov v svetlih/toplih barvah.....	16
3.2.6. Ork iz Gospodarja prstanov v temnih/hladnih barvah	17
3.2.7. Gollum iz Gospodarja prstanov v svetlih/toplih barvah.....	18
3.2.8. Gollum iz Gospodarja prstanov v temnih/hladnih barvah	19
4. Metode dela	20
5. Rezultati.....	22
1. vprašanje: Kaj vidiš na sliki?	22
2. vprašanje: Kateri od likov ti je bolj všeč?	26
3. vprašanje: Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?	28
4. vprašanje: Katerega bi imel rajši doma kot sliko?	30
6. Zaključki in razprava	33
7. Viri in literatura	36
8. Kazalo slikovnega gradiva	37

1. Povzetek

Ključne besede: psihologija barv, tople in hladne barve, pozitiven in negativen lik, otroci in barve, portreti iz Gospodarja prstanov.

Raziskovalna naloga raziskuje odziv otrok na portrete likov iz Gospodarja prstanov, ki so upodobljeni v različnih barvah, v toplih in v hladnih. V teoretičnem delu sem preverjala, kako so barve definirane in kaj po mnenju strokovnjakov in poljudne javnosti pomenijo, kako jih občutimo in razumemo. V drugem, raziskovalnem delu sem s pomočjo skupinske ankete ugotavljala odziv otrok, ki obiskujejo 2.–4. razred osnovne šole in so stari 7–10 let. Preverjala sem odziv glede na barve (tople, hladne) in glede na osebnost lika, ki je bil v filmu ali pozitiven ali negativen. Otroci so osebnost sami občutili iz podobe, saj trilogije filmov Gospodarja prstanov še niso videli, ker so še premladi, zato tudi likov niso poznali (vsaj večina). Rezultate ankete sem analizirala in ovrednotila ter prikazala v obliki grafov. Rezultati so bili delno drugačni od pričakovanih. Npr. negativen lik Gollum v hladnih barvah je bil vseh večjemu številu otrok kot v toplih. Ugotovila sem, da se otroci bolj ustrašijo likov hladnih barvah in da pozitivne like raje gledajo v toplih, negativne pa v hladnih barvah.

2. Uvod

Zjutraj te skozi okno predramijo sončni žarki. Nebo žari v rdečih, rumenih in oranžnih odtenkih. Toplina te prebudi in te napolni z energijo za nov dan. Po sončnem vzhodu nebo pomirja v svoji hladni, modri barvi. Zvečer Sonce zaide v milijonih odtenkih rumene, oranžne, predvsem pa rdeče in vijolične barve. Nato se stemni in svet prekrijejo temni, hladni odtenki. Ta naravni proces menjavanja toplih in hladnih barv me je spodbudil k razmišljanju o svojem odzivu na odtenke barv. Ker veliko rišem in uporabljam barve, sem se odločila, da raziščem različen človekov odziv na hladne in na tople barve.

Ker najraje rišem portrete, sem za raziskovanje narisala obraze štirih likov iz filmske trilogije Gospodar prstanov. Veliko ljudi je že gledalo te filme, posnete po istoimenskem romanu meni nadvse ljubega angleškega pisatelja J. R. R. Tolkiena, zato sem si za anketiranje izbrala otroke, ki so še premajhni, da bi poznali junake Gospodarja prstanov. Po lastnem občutku sem izbrala dva negativna ter dva pozitivna lika in jih narisala v toplih in hladnih barvah. Prepričana sem, da bi, če bi izbrala odrasle ali svoje vrstnike, dobila drugačne odgovore. S svojo nalogo bom vstopila v otroški svet in njihov pogled na barve. Odprla bom vrata v ta čarobni svet in ugotovila, kaj in v kakšnih barvah moram narisati, da otroke spodbudim k določenemu čustvenemu odzivu.

2.1. Hipoteze

Postavila sem si naslednje domneve:

1. Otroci prepoznajo pozitivne oz. negativne like s podob, ne da bi like poznali.
2. Otroci imajo raje tople barve in like v toplih barvah.
3. Negativnih likov se otroci bolj prestrašijo, če so narisani s hladnimi kot s toplimi barvami. Enako velja za pozitivne like.
4. Na steni (svoje) sobe bi imeli najraje sliko z liki v toplih barvah.

3. Teoretični del

»Naše življenje se tako rekoč koplje v morju svetlobe in barv.« (Trstenjak, 1996: 9)

3.1. O barvah

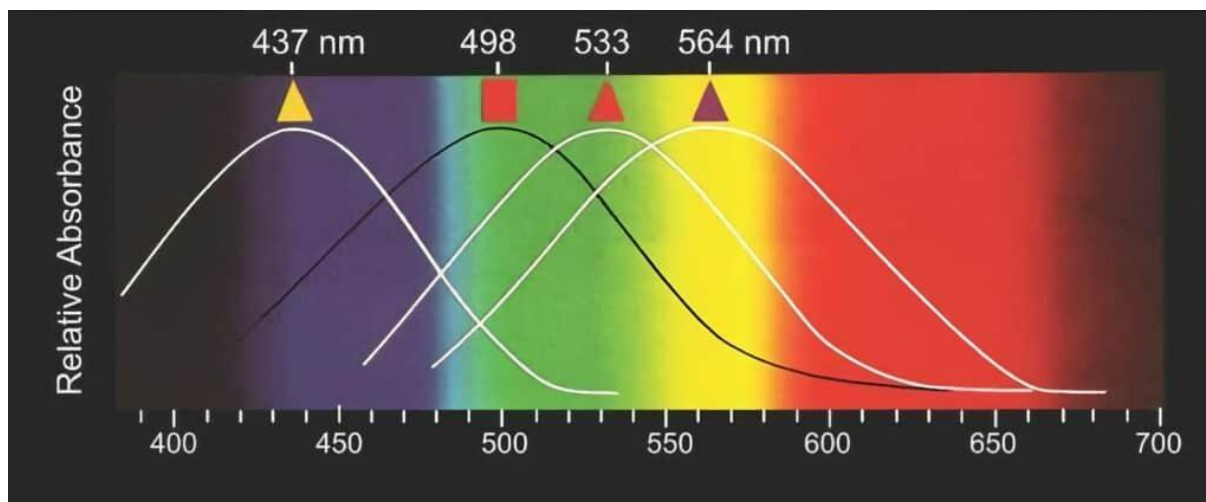
Barve neprestano zaznavamo v naši okolici in na samih sebi. Vsak posameznik vidi objekt v nekoliko drugačni barvi. Navadno teh razlik ne opazimo, včasih pa se zgodi, da te npr. učitelj pri telovadbi napoti k zeleni črti in ti med tisto zmešnjavo črt na tleh iščeš zeleno barvo, pa je ne najdeš, vidiš le sivo. To je primer, da vsak drugače zaznava in dojema barve.

3.1.1. Zaznavanje barv

S pomočjo oči zaznavamo barve različnih predmetov. Žarki svetlobe v snopih vstopijo v oko in slika, ki jo opazujemo, se preslika na zadnji del očesa, ki mu pravimo mrežnica. Na mrežnici se nahajata dva tipa receptorjev za svetlobo: paličice in čepki. Ti zbirajo svetlobo, jo pretvorijo v električne signale in informacije pošljejo možganom. Možgani sestavijo sliko in ji med drugim dodelijo barvo. Da barve lahko zaznamo, mora biti zagotovljena svetloba. Noben predmet svoje barve ne proizvaja, ampak odseva, prepušča, odbija svetlobo določene barve. Barve so povsod okoli nas, nas spremljajo na vsakem koraku in vplivajo na nas in naše vedenje. Ne glede na to, kakšna je barva, vpliva na naše razpoloženje. Nekatere na nas vplivajo veselo, druge otožno. V vsakdanjem življenju uporabljamo različne frazeme, povezane z barvami: rdeč kot kuhan rak, zelen od zavisti... (Chiazzari, 2000).

Čepki so občutljivi na valovno dolžino. Ljudje imamo tri tipe čepkov, ki jih laično poimenujemo kar modri, zeleni in rdeči. Prvi so občutljivi na svetlobo krajših, zadnji pa na svetlobo daljših valovnih dolžin. Barva, ki jo zaznamo, je odvisna predvsem od relativne moči signala v posameznem tipu čepka. Če svetloba vsebuje zgolj kratke valovne dolžine, bomo zaznali modro barvo. Enako močan signal v zelenih in rdečih čepkih se prevede v rumeno barvo. S človeškim očesom lahko zaznamo več milijonov barvnih odtenkov.

Poleg valovne dolžine pa je pomembna tudi količina svetlobe, ki pade na mrežnico. Pri gledanju v mraku je svetlobe malo in takrat svetlobe ne zbirajo čepki temveč paličice. A paličice so samo enega tipa (glej spodnjo sliko), zato temnih predmetov ne vidimo v barvah. Pri slabi osvetljenosti vidimo svet kot na črno-belih fotografijah. Paličice so tudi zelo slabo občutljive na rdečo svetlobo. Ta lastnost paličic pojasni, zakaj cvet rdeče vrtnice podnevi bolje vidimo kot zeleni del rastline, medtem ko je v mraku ravno obratno.

Čeprav psihologija proučuje in analizira barve že vrsto let, je še vedno veliko razprav o

Slika 1: Občutljivost čepkov (bele krivulje) in paličic (črna krivulja) v odvisnosti od valovne dolžine svetlobe (v nanometrih), <https://kvarkadabra.net/2020/09/barve-na-astronomskih-slikah/>

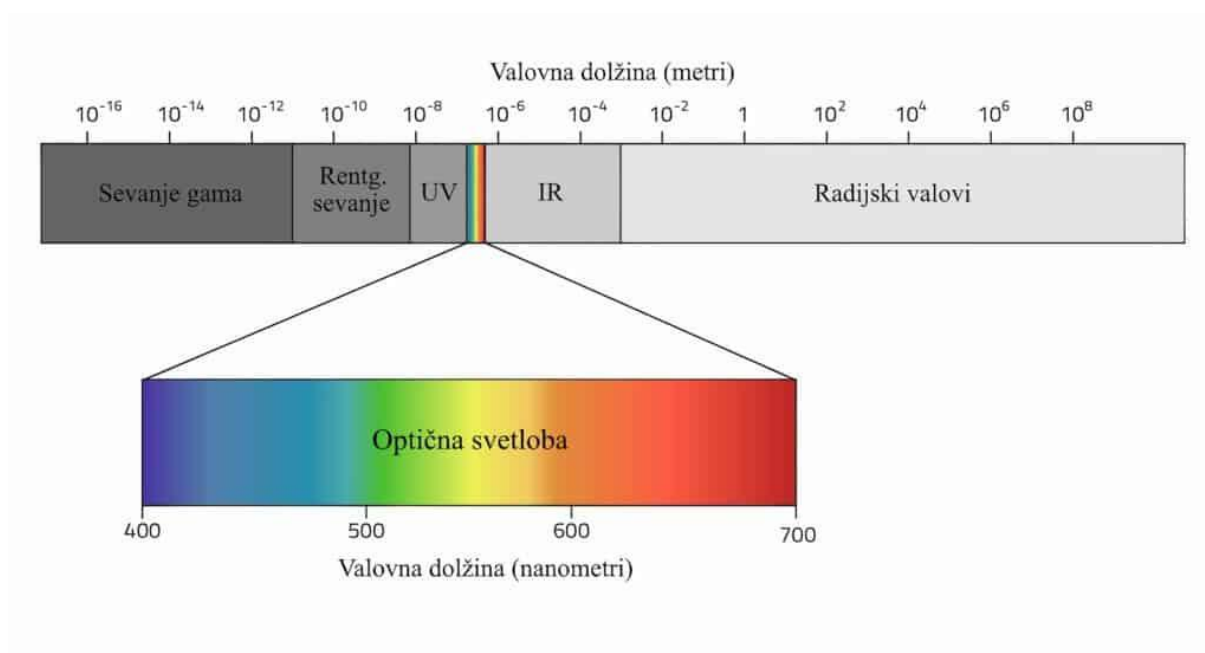
njihovem resničnem vplivu na človeka. Področje ima namreč veliko spremenljivk, saj različni ljudje barve dojemamo različno. Kako jih zaznavamo, je močno povezano z izkušnjami v preteklosti, kulturnimi razlikami, razlikami med spoloma, osebnostjo, vzgojo in trenutnim počutjem. Dojemanje barv je pogojeno tudi s kulturno zaznamovanostjo in s tem povezano simboliko. Rdeča je lahko v naši kulturi zaznavana kot pozitivna, v neki drugi, npr. pri beduinih, pa kot negativna.

3.1.2. Nastanek barv

Nastanek barve je opredeljen izključno z znanstvenim pristopom lomljenja žarkov bele svetlobe skozi prizmo. Barvni spekter, ki ga dobimo, vsebuje vse barve, razen škrlatne. Pas spektralnih barv, kjer so rdeča, oranžna, rumena, zelena, modra ter vijolična barva, lahko z zbiralno lečo spet vrnemo v belo svetlobo. Če izločimo eno od barv, ostale pa združimo v lečo, se prikaže njen komplementarni par. Torej je vsaka spektralna barva komplementarna mešanici ostalih spektralnih barv. Svetlobno valovanje je seveda brezbarvno, saj barva nastane v našem vidnem aparatu, očeh in možganih (Itten, 2004).

3.1.3. Spekter svetlobe

Viri svetlobe običajno ne sevajo le svetlobe ene valovne dolžine. Naenkrat sevajo svetlobo mnogih valovnih dolžin, kar imenujemo spekter elektromagnetnega valovanja. Človek lahko vidi le majhen del spektra med 400 in 700 nanometri, ki ga imenujemo tudi optični spekter ali vidna svetloba. A spekter sega daleč preko teh meja. Načeloma je spekter zvezen, vendar ga iz praktičnih in zgodovinskih razlogov delimo na več ločenih pasov (od najkrajših do najdaljših valovnih dolžin): sevanje gama, rentgensko sevanje, ultravijolična svetloba, optična svetloba, infrardeča svetloba in radijsko valovanje.

Slika 2: Elektromagnetni spekter svetlobe, <https://kvarkadabra.net/2020/09/barve-na-astronomskih-slikah/>

3.1.4. Psihološki in fiziološki vpliv barv

Človek se z barvo sreča že na začetku vzgojno-izobraževalnega procesa pri likovni vzgoji. Tam spozna, kaj je barva, kako jo lahko uporabimo in gradi na razumevanju barv. Nas zanima predvsem vpliv barv na počutje, kako jih uporabiti, da bi dosegle želeno počutje. Barve se neposredno navezujejo na našo podzavest, zato jih nekateri izkoriščajo tudi za odkrivanje zakoreninjenih težav (Chiazzari, 2000).

Človek preko čustev opredeljuje pomen barv. Psihološki učinki barv se nazorno pokažejo predvsem v naravi, kjer se svetlejše barve umikajo v prostor, temnejše pa zožujejo. Svetlejše barve tako dajejo občutek odmikanja, oddaljevanja, ob temnejših pa lahko čutimo približevanje, celo utesnjevanje in vsiljevanje. Enako občutimo pri različni nasičenosti barv. Barva z manjšo nasičenostjo se nekako oddaljuje, z večjo pa približuje. Temnejše barve težijo k tlom in so težke, svetlejše pa se dvigajo in so lahke. Psihološki vpliv se kaže tudi v povezavi z zvokom, svetlimi in toplimi barvami ter celo z okusom. Pri dožemanju materialnih struktur in tekstur poznamo tudi učinek mehkih in trdih barv. Vsekakor imajo barve velik vpliv na človekovo emocionalno naravo, kar pomeni, da lahko barve ne le vidimo, ampak tudi čustveno ovrednotimo in se zato z njimi lahko izražamo. Ljudje se z barvo izražamo na različne načine: z obleko, z različnimi materialnimi dobrinami ali s samim likovnim izražanjem skozi umetnost. Ob vsakem psihološkem vplivu barv na človeka se sprožijo tudi fiziološki procesi, poleg teh pa še psihomotorični, vidno-slišni in druge telesne reakcije (Trstenjak, 1996).

3.1.5. Lastnosti barv

Barva pridobi svojo vsebino in pomen ob zaznavah naših oči in možganov, ki jo lahko jasno opredelijo le s pomočjo kontrasta in primerjave. Svojo vrednost zato barva pridobi šele v povezavi z drugo. Niso pa pomembne le medsebojne postavitve barv, ampak tudi njihova ustrezna količinska razmerja.

Eden temeljnih naukov o barvah je barvni krog, ki predstavlja razvrstitev barv, ki temelji na zakonih mešanja osnovnih barv. Barvi, ki si ležita nasprotni, morata biti komplementarni in z mešanjem obeh moramo dobiti sivo (Itten, 2004).

Bela

Na začetku so znanstveniki mislili, da je bela osnovna barva svetlobe, vse ostale barve pa dobimo, če beli nekaj dodamo. Newton pa je napisal delo o optiki in v njem pokazal, da belo dobimo s sestavljanjem ostalih barv. Ima visoko svetlost, ničelno nasičenost in je brez vsakega tona.

Ker je mešanica naravnih barv, se nanjo navadno odzivamo pozitivno. V slikarstvu jo uporabljamo zelo pogosto, da z njo svetlimo ostale barve. Spominja nas na nedolžnost (poročne obleke), čistočo (zdravniške halje) in varnost (podnevi se počutimo bolj varne kot ponoči). Prav tako simbolizira ponižnost in čaščenje. Je najbolj nevtralna barva, zato se jo največkrat uporablja za ozadje risb (pisarniški papir je bel). Notranji prostori so navadno prepleškani z apnom ali belo barvo. Bele rože simbolizirajo eleganco in skromnost.

Črna

Je nasprotje bele. Če so v beli prisotne vse barve, v črni ni nobene. Tako kot belo se jo v slikarstvu zelo pogosto uporablja. Z njo temnimo ostale barve. V nas zbuja močna čustva. Na zahodni polobli predstavlja žalovanje. Črna nam daje občutek stabilnosti, moči in avtoritete, povezujemo pa jo tudi z inteligenco. Če je je preveč, na nas deluje moreče, resno, mračno, depresivno, lahko nas enostavno zaduši.

Modra

Je ena od treh primarnih barv. Od njih ima najmanjšo valovno dolžino (420-490 nm). Gledano v odstotkih je večina narave modre (nebo, morje). Ta barva nas pomirja, na nas deluje sproščujoče in spokojno. V naravi predstavlja neskončnost, brezmejnost in globino. Daje nam občutek sprostitev, zaupanja, prilagodljivosti, sprejemanja, zvestobe. V modrih sobah so ljudje bolj osredotočeni, produktivnejši in mirnejši. Upočasnjuje ritem srca in umirja dihanje. Večina ljudi, ki sem jih kadarkoli povprašala o najljubši barvi, mi je odgovorila, da je modra.

Zelena

Večina rastlin je zelenih. Je barva narave, harmonije, miru, svobode, ravnotežja. Tako kot modra na nas deluje sproščujoče, pomirjujoče, osvežujoče. Spodbuja vzdržljivost, potrpežljivost, osebno zadovoljstvo. Prav tako predstavlja srečo, plodnost in bogastvo. Ponekod se jo povezuje z zavistjo: »Biti zelen od zavisti.«.

Rjava

Je barva stabilnosti, je prijetna in topla. Predstavlja materinstvo, materialnost, varnost, naravnost. V Indiji je povezana z žalovanjem.

Siva

Siva je barva, mešana med belo in črno. V nas zbuja dolgočasje, malodušje, pustost, brezčasje, enoličnost. Siva je nevtralna barva, ki ne zbuja pozornosti, vendar v velikih količinah lahko zadušuje, npr. veliko sivega betona. Spominja nas na smrt, starost, depresijo, izgubo smeri. V majhnih količinah pa poveča občutek trdnosti, zanesljivosti in moči.

Oranžna

Dobimo jo z mešanjem rdeče in rumene. Je barva ognja in sonca, zato deluje goreče, ustvarjalno, zabavno, poživljajoče. Povezujemo jo z energijo, toploto, pa tudi z ambicijami. Pozitivno vpliva na črnoglednost, depresijo in pomankanje motivacije.

Rumena

Skupaj z modro in rdečo predstavlja tri osnovne barve. Asociira nas na sonce, svetlobo, toploto. Je najsrečnejša in najbolj pozitivna barva. Povezana je s smehom, deluje razigrano, ohranja budnost. Predstavlja pa tudi živčnost, jezo, vsiljivost in brezobzirnost.

Rdeča

Od vseh barv najbolj pritegne pozornost. Rdeča je barva energije, gibanja, vznemirjenja. Ker je barva življenja, na Kitajskem neveste nosijo rdeče poročne obleke. Povzroča močna čustva in občutke. Povezujemo jo s polnostjo življenja, ljubeznijo, pogumom, žrtvovanjem, toplino. Pospešuje pulz, viša krvni tlak, pogloblja dihanje. (Psihologija barv; Lisjak, 2013)

3.2. Portreti

Portret je slika, risba, fotografija ali druga umetniška upodobitev, ki prikazuje doprsje človeka. Njen namen je prikazati podobo, pogled in osebnost portretiranca, ki navadno gleda neposredno v fotografa, slikarja ali kiparja. (Portret, <https://sl.wikipedia.org/wiki/Portret>)

Risala sem z barvnimi svinčniki (barvicami). Ker sem like risala po računalniški predlogi, sem delala za svojo pisalno mizo, kjer imam računalnik. Bila sem kar malo živčna, ker sem prvič risala portrete s prav posebnim namenom in ne zase. Prvič sem uporabljala druge barve, kot so jih imeli liki na fotografijah. Tako sem se z barvami igrala in nekatere like narisala večkrat.

Naslikala sem portrete štirih likov iz Gospodarja prstanov. Za dva pozitivna lika sem izbrala portreta hobitov Meda in Pipina. Portretirala sem še dva negativna lika: Golluma, ki sicer izvira iz rase hobitov, a mu je posest prstana spremenila podobo in osebnost, in enega orka iz rodu Uruk-hai.

Portreti so bili narisani po naslednjih predlogah:

Slika 3: Hobit Medo oz. Merry Brandybuck, https://en.wikipedia.org/wiki/Merry_Brandybuck.

Slika 4: Hobit Pipin oz. Peregrin Tuk, <https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Pipin.jpeg>.

Slika 5: Ork iz rodu Uruk-hai, <https://lotr.fandom.com/wiki/Uruk-hai>.

Slika 6: Gollum ali Smeagol, <https://thenerdstash.com/lord-of-the-rings-gollum-video-game-details-revealed/>.

3.2.1. Hobit Medo iz Gospodarja prstanov v toplih barvah

Kožnata je topla barva, tako da sem za obraz lahko uporabila barvo kože. Lase sem narisala z oranžno, ker pa je bilo videti preveč umetno, sem jih rahlo potemnila s svetlo rjavo barvico. Ogrinjalo sem mu narisala rdeče, ker rdeča barva zbuja močna čustva. Da bi še bolj poživila portret, sem ozadje pobarvala z rumeno.

Slika 7: Portret hobita Medota v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.2. Hobit Medo iz Gospodarja prstanov v hladnih barvah

Z izbiro barv sem imela kar nekaj težav, ker še nikoli nisem risala portreta s hladnimi barvami oz. ne da bi uporabila vsaj malo toplih. Navadno sem uporabljala kar svinčnik. Za obraz se mi je zazdela najbolj primerna modra. Ker nisem morala še las narisati modrih, sem jih zelene. V filmu ima Medo svetle lase, zato sem jih narisala svetlo zelene, s temno pa sem le poudarila pramene. Če bi za ogrinjalo izbrala rjavo barvo, bi Medo izgledal rahlo toplejši, ne bi izgledal več tako, kot sem želela, zato sem tudi ogrinjalo narisala z modro. Lik je sicer res narisal s hladnimi barvami, vendar daje tudi občutek »hladne toplote«.

Slika 8: Portret hobita Medota v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.3. Hobit Pipin iz Gospodarja prstanov v toplih barvah

Da sem dobila želen portret, sem spet segla po toplih barvah. Ponovno sem za obraz uporabila kar kožnato barvo. Tokrat sem izstopajoče dele obraza narisala z rdečo, da bi res prišli do izraza topli toni. Lase sem narisala oranžne, vendar jih nisem temnila, ker ima Pipin v filmu bolj oranžne lase kot Medo. Svojo risbo sem želela kar najbolj približati podobi dejanskega lika v filmu. Ogrinjalo sem pobarvala s temnejšim odtenkom rdeče kot pri Medu, ker že obraz daje dovolj topline. Da bi uporabila tudi rumeno barvo, sem mu majico narisala rumeno.

Slika 9: Portret hobita Pipina v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.4. Hobit Pipin iz Gospodarja prstanov v hladnih barvah

Pri Pipinu v hladnih barvah sem uporabila le temno in svetlo modro ter turkizno barvo. Obraz ima večinoma turkizen, da se zdi, kot da bi se bleščal. Za obrvi sem uporabila še črno, prav tako za zenice v očeh. V laseh sem poudarila nekatere pramene, da izgleda bolj naravno. Ogrinjalo sem enako kot obraz narisala s turkizno barvo. Tako Pipin daje zelo hladen vtis, skoraj kot da bi bil iz ledu.

Slika 10: Portret hobita Pipina v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.5. Ork iz Gospodarja prstanov v toplih barvah

Ker sem želela narisati dva negativna lika, sem si takoj izbrala Golluma, ker je videti kot neka pošast in je po mojem mnenju v filmu točno takšen, kot si ga je zamislil Tolkien. Knjigo sem brala, preden sem gledala film in sem si ga predstavljala natanko tako, kot si ga je tudi režiser. Pri drugem liku pa sem imela težjo izbiro. Če bi narisala npr. Sarumana, najverjetneje ne bi dosegla želenega učinka, goblini in orki pa so se mi zdeli pregrozni za risanje. Ker sem se vendarle morala odločiti, sem si izbrala ne preveč strašnega orka.

Najprej sem z rumeno narahlo narisala vse gube, praske, ureznine in rane, ki jih ima. Nato sem šla čez njih z močnimi potezami mešanice toplih barv. Kot pri hobitih sem nekatere pramene poudarila, da je videti bolj resnično. Kako resnično izgleda, pa sem se zavedala šele, ko so v razredih otroci glasno vzklikali od začudenja, ko sem jim ga pokazala. Bila sem zadovoljna, da sem dosegla želeni učinek, ki ga je prikazala tudi anketa.

Slika 11: Portret orka v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.6. Ork iz Gospodarja prstanov v hladnih barvah

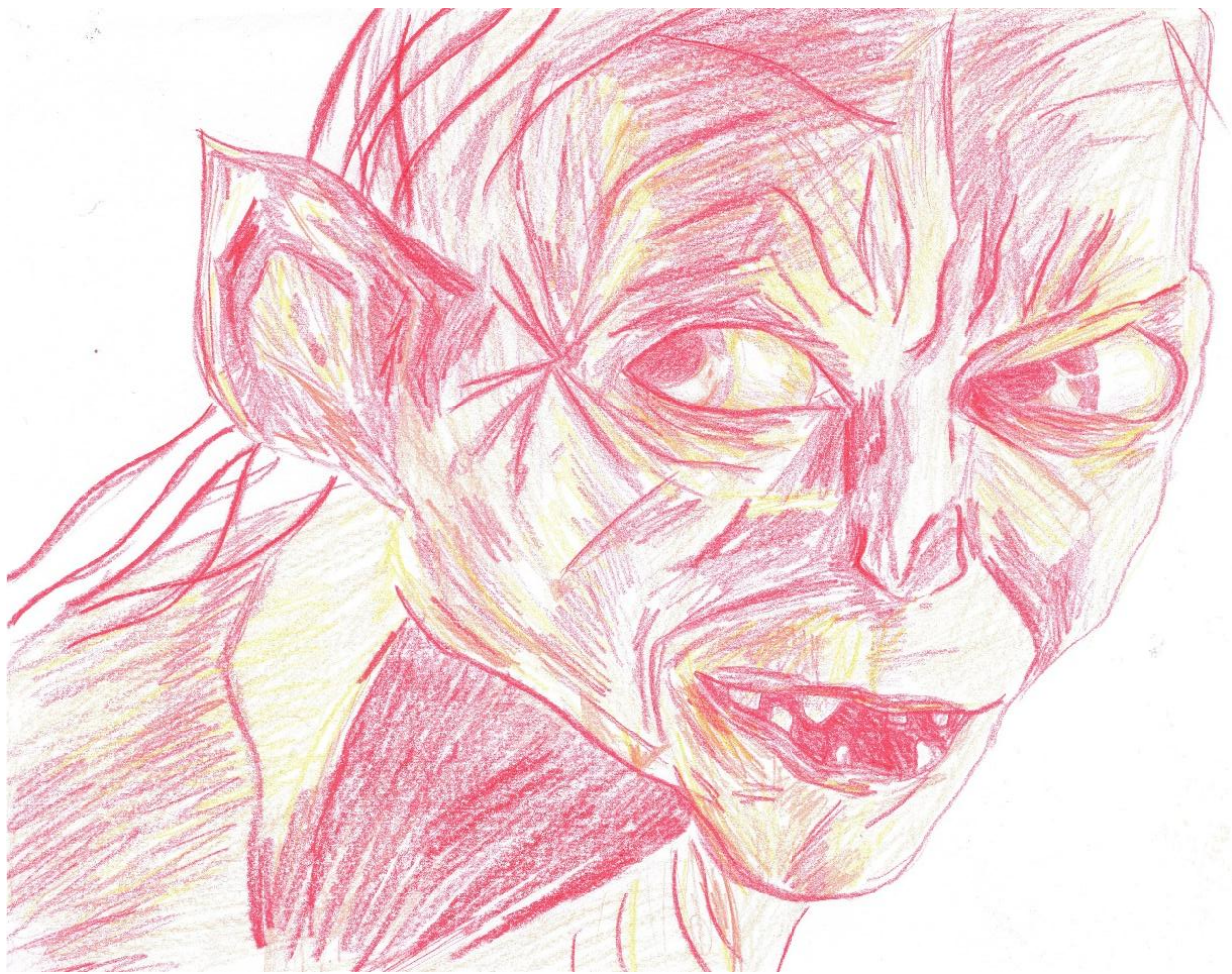
Tako kot pri toplem portretu orka sem najprej tudi tu narisala vse gube, nato pa sem jih z različnimi barvami poudarila. Ker zelena in modra nista edini hladni barvi, sem uporabila tudi vijolično. Liku je dodala resnost in hladnost, hkrati pa bolj izrazila osenčeni del obraza. Pri risbi orka v toplih tonih se ne vidi tako kot pri risbi v hladnih tonih, da so zobje, ki jih jasno razkazuje, gnili. To sem poudarila z zeleno barvo, z vijolično pa sem v njih narisala luknje. V osvetljenem delu obleke sem mu s turkizno barvo poudarila robove, da bi bilo videti še hladnejše. Tako bi celoten lik moral dajati hladen, strupen videz, ki sem ga poskušala doseči z izbiro lika in barv.

Slika 12: Portret orka v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.7. Gollum iz Gospodarja prstanov v toplih barvah

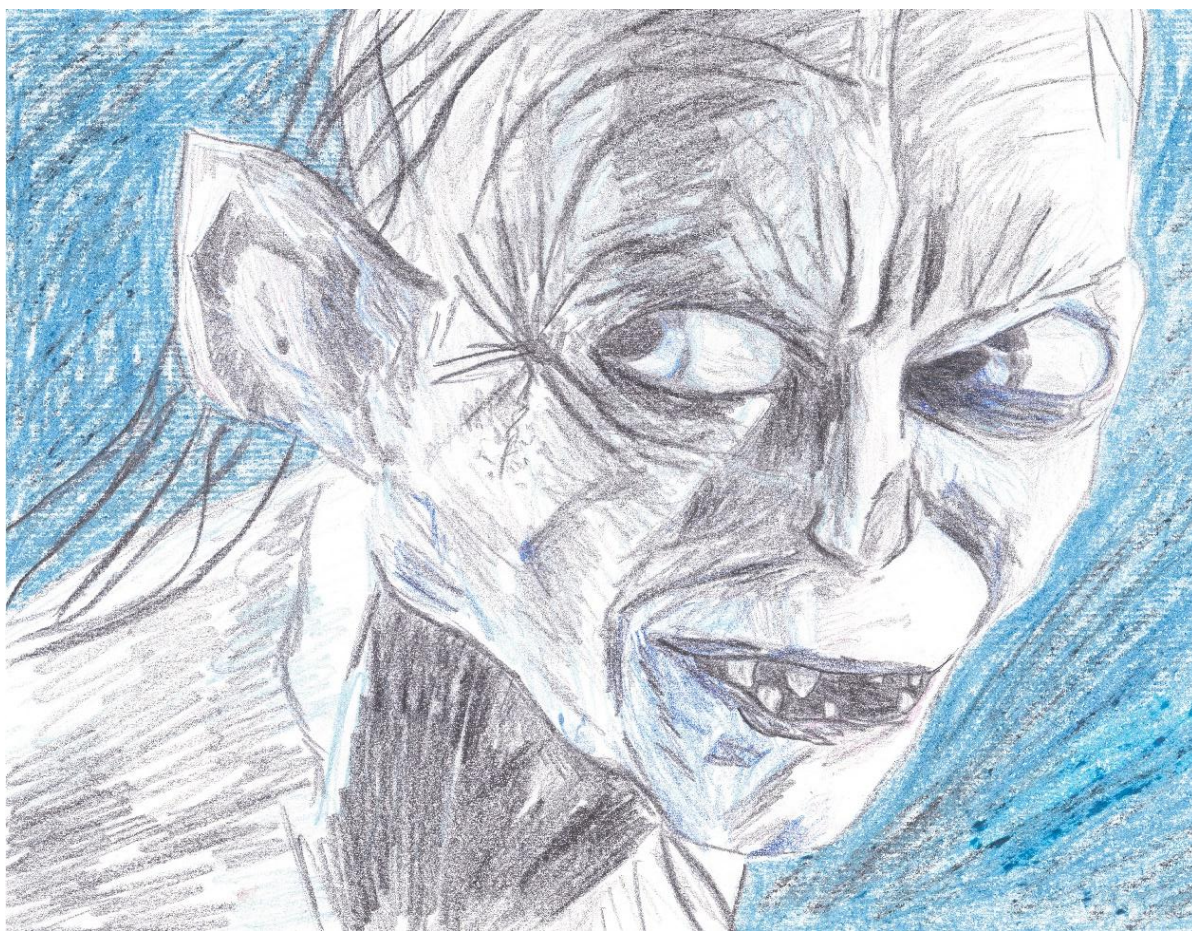
Kot sem že napisala, z izbiro Golluma kot negativnega lika nisem imela težav. Skozi branje knjige se mi je zelo priljubil, zato sem ga risala z velikim veseljem. Uporabila sem zelo malo oranžne barve. Večinoma sem, kot se takoj opazi, risala z rdečo. To sem naredila, ker sem želela pri otrocih sprožiti buren odziv.

Slika 13: Portret Golluma v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.

3.2.8. Gollum iz Gospodarja prstanov v hladnih barvah

Narisala sem ga skoraj povsem v črnih barvah, vseeno pa se to ne opazi preveč, ker sem v osvetljenih mestih pustila prazen prostor ali ga le rahlo pobarvala in tudi zaradi modrega ozadja. Z intervjujem sem ugotovila, da je otrokom bolj všeč hladna in ne topla upodobitev lika. Manj se »blešči« in je bolj podoben resničnemu liku iz filma. Njegov obraz se zlobno smeji in barve ta izraz še poudarjajo. Največ otrok je pri prvem vprašanju prepoznalo prav Golluma.

Slika 14: Portret Golluma v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.

4. Metode dela

Pri delu sem uporabila različne raziskovalne metode:

- Pregled literature.
- Izbor likov iz Gospodarja prstanov in risanje njihovih portretov s prirejenimi barvami.
- Anketa oz. intervju s ciljno skupino, ki je bila posebna oblika skupinskega intervjuja.
- Opazovanje odziva učencev in analiza odgovorov.

Literature na temo psihologije barv je veliko. Zelo pomemben je naš raziskovalec barv in psiholoških odzivov nanje dr. Anton Trstenjak. Vendar pa sem ugotovila, da strokovna literatura to temo zelo podrobno proučuje in je za osnovnošolski nivo težje razumljiva. Zato sem si več pomagala z bolj poljudnimi razlagami s spleta.

Za opazovanje odziva ciljne skupine glede na prevladujoče barve istega portretiranca sem po lastnem občutku izbrala dva negativna ter dva pozitivna lika iz Gospodarja prstanov. Vsak portret sem narisala v toplih in v hladnih barvah. Upodobila sem pozitivna lika hobita Meda in Pipina in negativna lika Golluma in enega orka.

Ciljna skupina: Za zbiranje mnenj otrok o naslikanih portretih sem izbrala učence od 2. do 4. razreda Osnovne šole Vižmarje-Brod, otroke stare od 7 do 10 let. Domnevala sem, da ti ne poznajo likov iz Gospodarja prstanov in bodo njihovi odgovori neobremenjeni s predstavo, ki si jo o filmskem liku lahko ustvari otrok po ogledu filma. Intervjujev se je udeležilo 110 učencev iz osmih oddelkov. Če bi izbrala odrasle osebe ali svoje vrstnike, bi najverjetneje dobila drugačne odgovore zaradi lastnih izkušenj na podlagi ogleda filmov.

Sledila je anketa po razredih. Vsakič sem učencem pokazala dve sliki eno za drugo. Otrokom sem vedno pokazala dve risbi naenkrat, torej isti lik v hladnih in toplih barvah. Tako so se lahko hkrati odzvali na obe risbi. Ko so odgovarjali na vprašanja, so imeli pred sabo obe risbi.

V vsakem razredu sem pokazala enega hobita, Pipina ali Meda, in Golluma ali orka. Ker sta si hobita res zelo podobna, sem rezultate združila, kot bi delala le z enim. Učenci so ob vsakem portretu zapisali svoje občutke. Vedno sem posebej poudarila, da ni važno, kaj je napisal sosed, ker me zanima odgovor vsakega posameznika. To se ni vedno obneslo oziroma upoštevalo, kar sem ugotovila pri prebiranju odgovorov, saj jih je bilo po več iz istega razreda enakih.

Postavila sem štiri vprašanja:

1. Kaj vidiš na sliki?
2. Kateri od likov ti je najbolj všeč?
3. Katerega bi te bilo najbolj strah, če bi ga srečal?
4. Katerega bi imel rajši doma kot sliko v svoji sobi?

Nazadnje sem analizirala in ovrednotila podatke o odzivih na prikazane risbe in na postavljena vprašanja in rezultate ankete tudi grafično prikazala.

5. Rezultati

Učenci od 2. do 4. razreda osnovne šole so podajali svoja mnenja na zastavljena vprašanja. Otrokom nisem vnaprej ponudila določenih odgovorov. Vse njihove odgovore sem zbrala in jih predstavila grafično s histogrami in tortnimi diagrami.

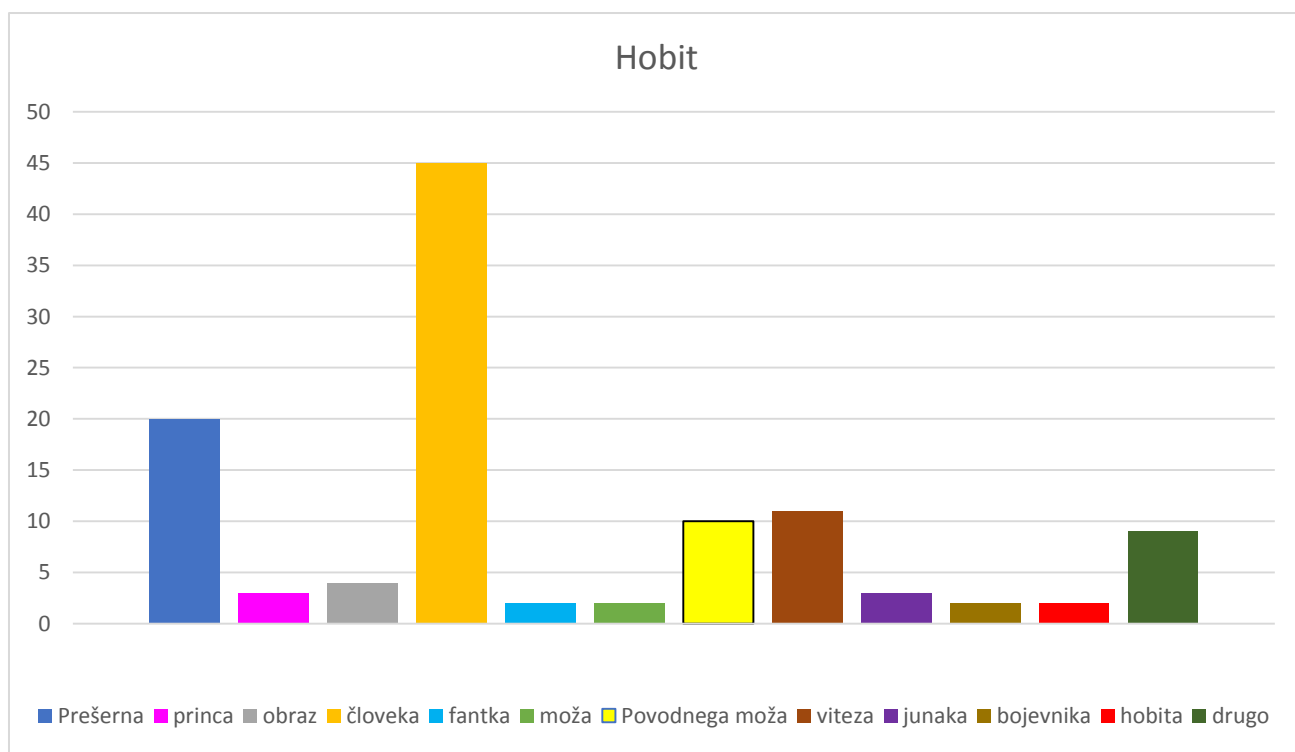
Rezultate podajam za celotno skupino 110 učencev in ne po posameznih starostnih skupinah. Pri raziskovanju odziva na svoje risbe portretov v hladnih in toplih barvah me tudi ni zanimalo, če se morda deklice odzivajo na isto sliko drugače kot dečki, torej razlikovanje odziva po spolu.

Ker vsi učenci niso odgovorili na vsa vprašanja, odgovore podajam spremenjene v odstotke. Število odgovorov se je spreminjalo. Vprašanje, na katero je odgovorilo največ otrok, ima 110 odgovorov, vprašanje, na katero pa je odgovorilo najmanj otrok, jih ima le 37. Veliko odgovorov je bilo neveljavnih. V polovici razredov sem pokazala Golluma in v polovici orka. Rezultate sem prikazala tudi s procenti, da se bolje vidijo razlike med odgovori in da je bolj pregledno.

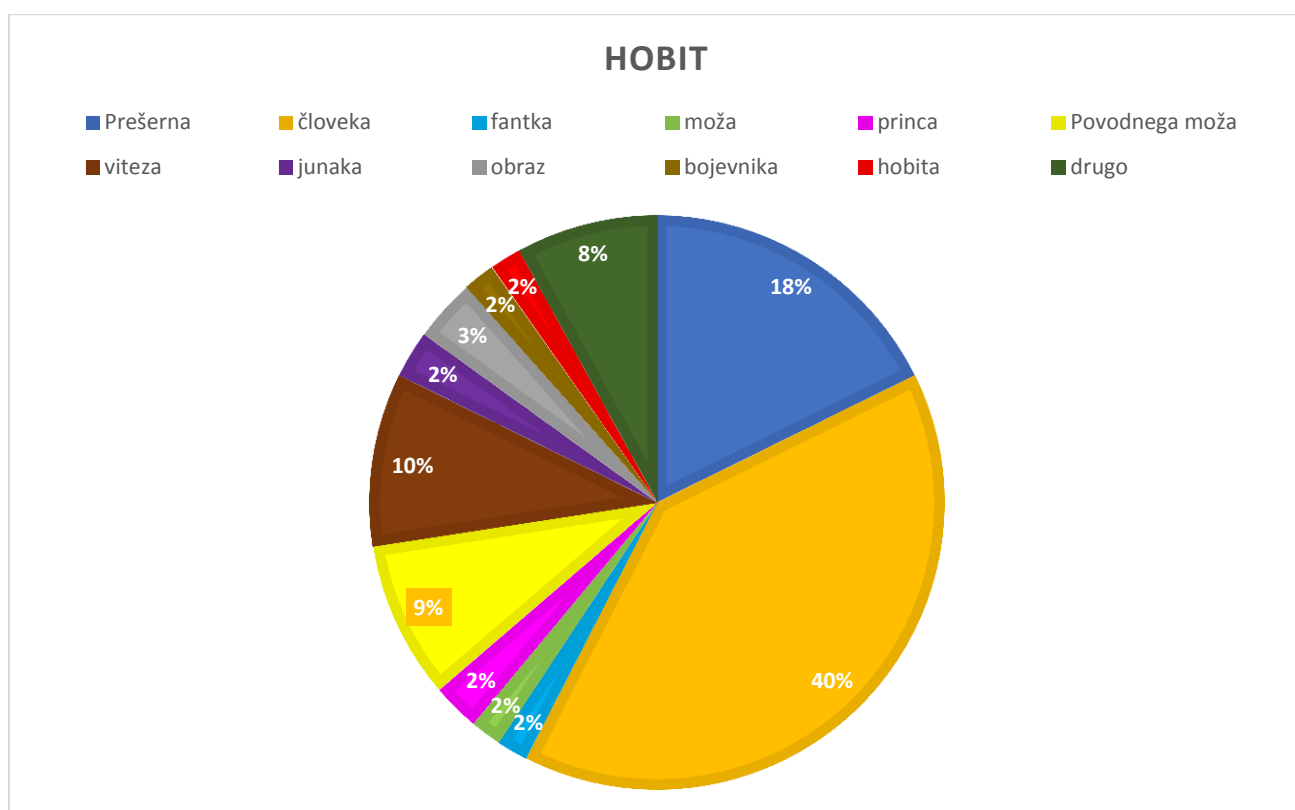
1. vprašanje: Kaj vidiš na sliki?

V vsakem razredu so opazovali portret enega hobita v toplih in hladnih barvah naenkrat.

20 otrok je v sliki prepoznalo Franceta Prešerna, trije otroci princa, štirje obraz, 45 človeka, deset Povodnega moža, 11 viteza in po dva fantka, moža, bojevnika in hobita. Pod drugo so z enim glasom zapisali: palček, superčlovek, ptič, škrat, kralj, stric, kraljevič, jamski človek in sonce in veter. Nekatere odgovore lahko zaradi sorodnosti asociacije združimo: vitez, junak, bojevnik (skupaj 16 odgovorov, 15 %). Prav tako so pomensko sorodni odgovori: fantek, človek, mož (skupaj 49 odgovorov, 45 %). Otroci so lik prepoznali v splošnem kot pozitivnega. Skupaj jih je na to vprašanje odgovorilo vseh 110.

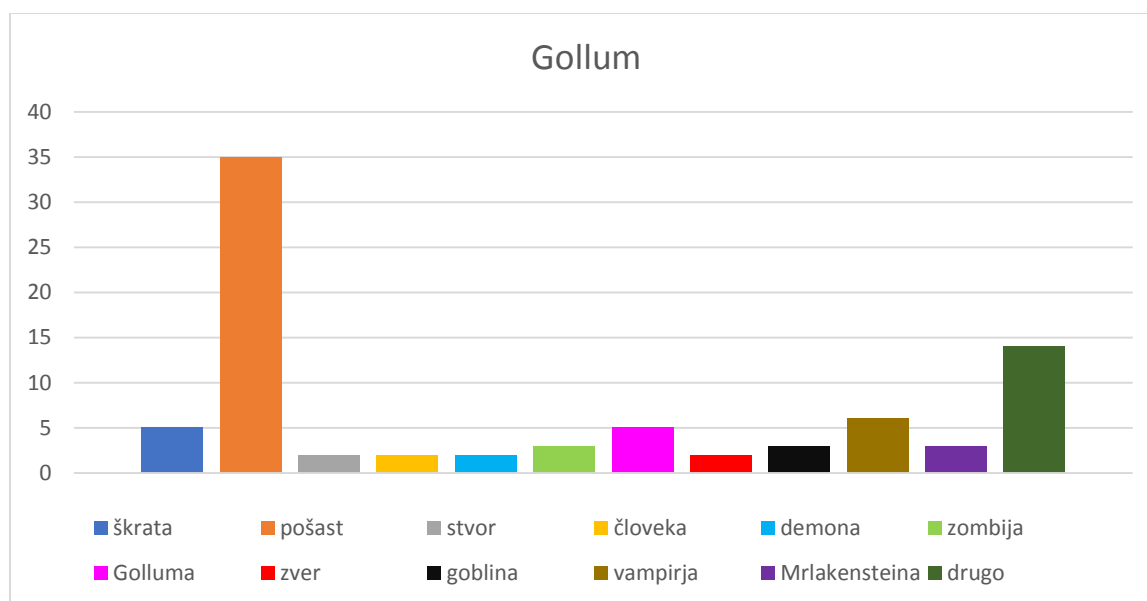

Slika 16: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki hobita v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).

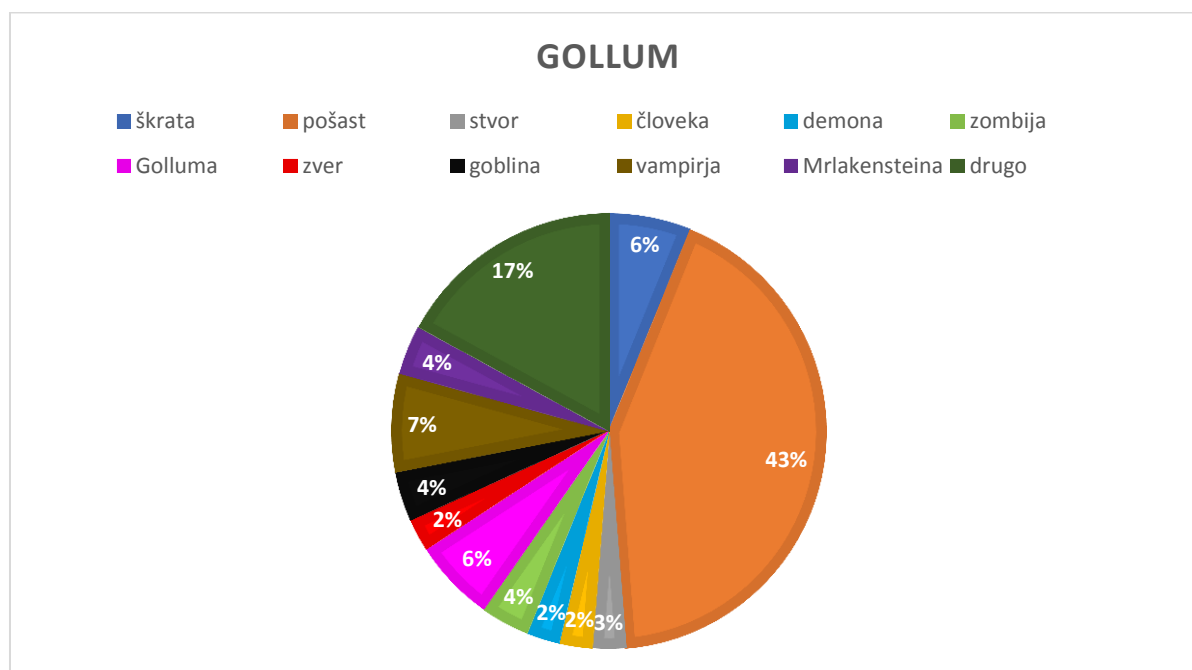

Slika 17: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki hobita v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).

Nato so isti učenci opazovali sliki Golluma v toplih in v hladnih barvah naenkrat.

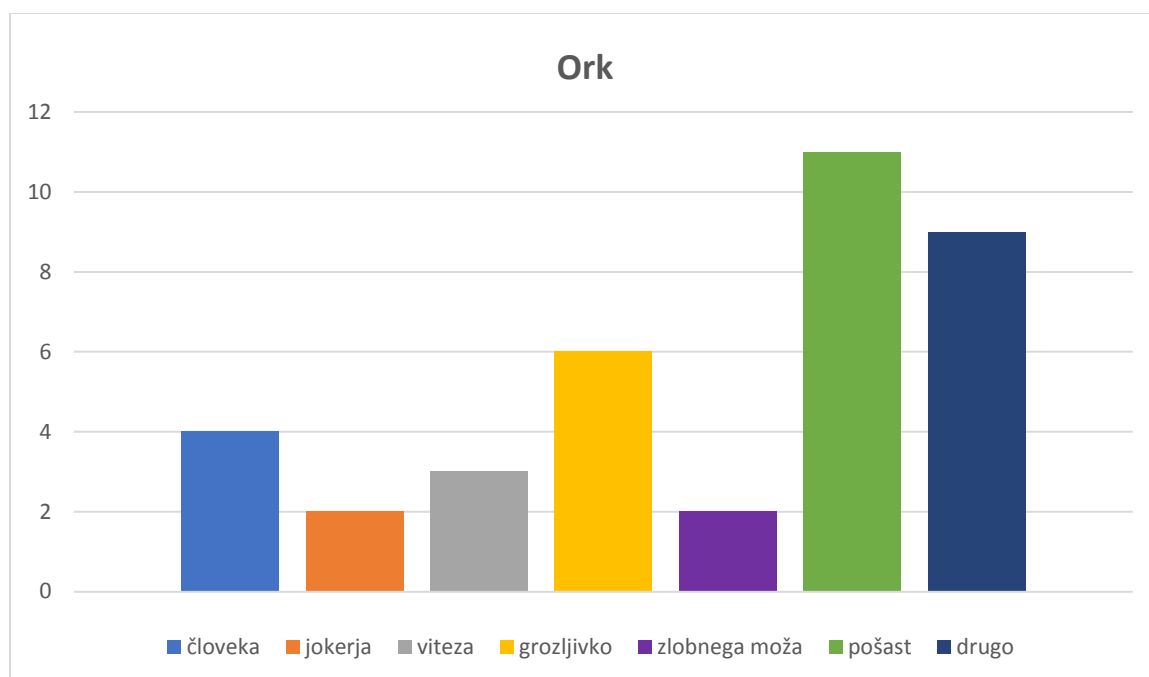
Slika 18: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki Golluma v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).

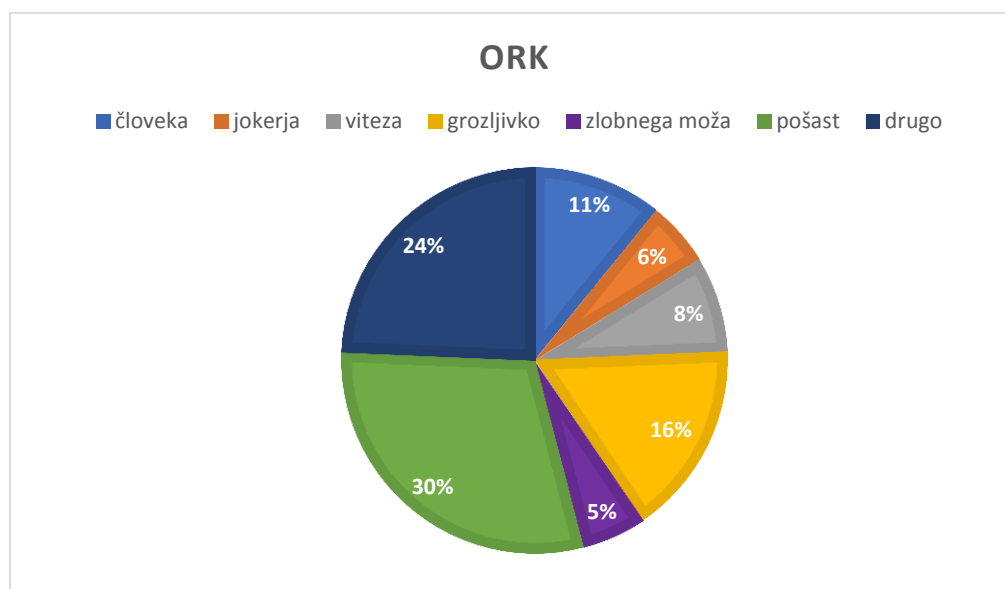
Slika 19: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki Golluma v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).

Največ otrok je v liku prepoznalo pošast, to je 35. Šest jih je prepoznalo vampirja, pet škrate, pet Golluma, trije zombija, trije goblina, trije Mrlakensteina iz Harryja Potterja, dva stvor, dva človeka, dva demona in dva zver. Pod drugo so učenci z enim glasom zapisali ali povedali, da je to: parkelj, zlobnež, volkodlak, morilec, marsovec, jeti, vesoljec, lik iz filma, zloben škrate, pošast iz Lord of the Rings (Gospodarja prstanov), lik iz Harryja Potterja, trol, zloben hudiček in trapez. Lik ji bil v splošnem prepoznat kot negativen. Skupaj jih je na to vprašanje odgovorilo 74.

Nato so učenci opazovali obe sliki orka v toplih in hladnih barvah naenkrat.

Slika 20: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki orka v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).

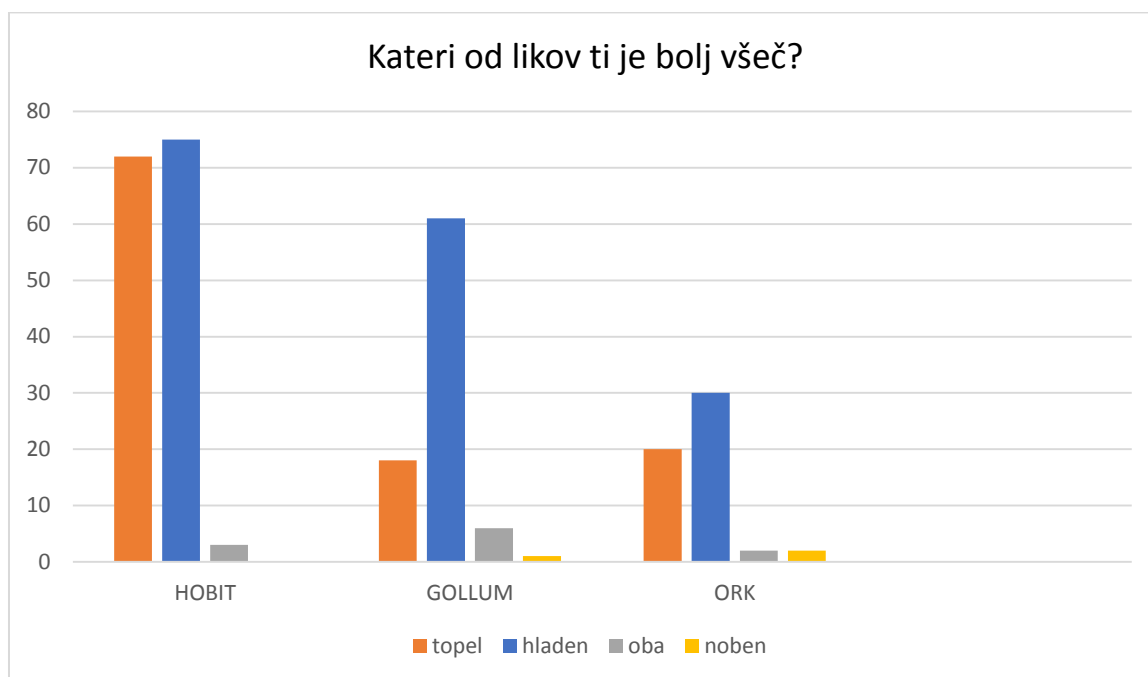

Slika 21: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki orka v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).

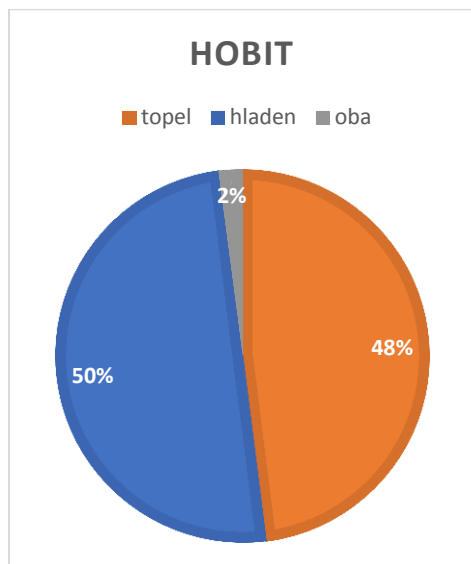
Največ, 11, jih je v orku videlo pošast. Šest jih je napisalo grozljivka, štirje zloben človek, trije vitezi in dva jokerja. Pod drugo so po enkrat napisali: škrat, stvor, zmaj, bedak, hudič, čarovnik, ropar, poseben človek in hišnik iz Harryja Potterja. Večinoma so imeli otroci negativne asociacije/občutja na lik. Pozitivnejša opredelitev lika (vitez, poseben človek, hišnik) je bila v manjšini. Skupaj jih je na to vprašanje odgovorilo 35.

2. vprašanje: Kateri od likov ti je bolj všeč?

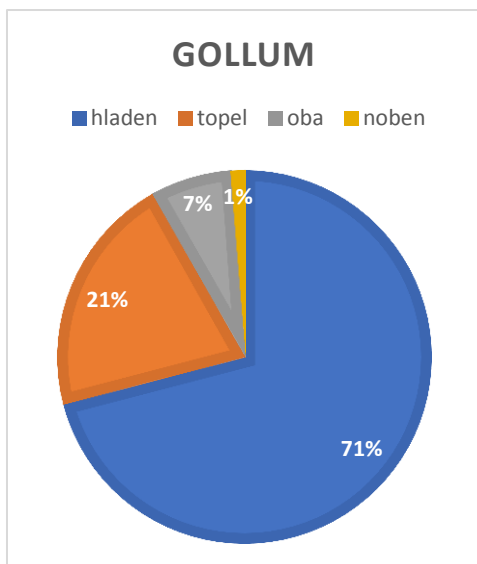
Učencem sem hkrati pokazala portreta istega lika, narisana v toplih in hladnih barvah. V parih sem pokazala eno za drugim hobita, Golluma/orka (2x po dve risbi).

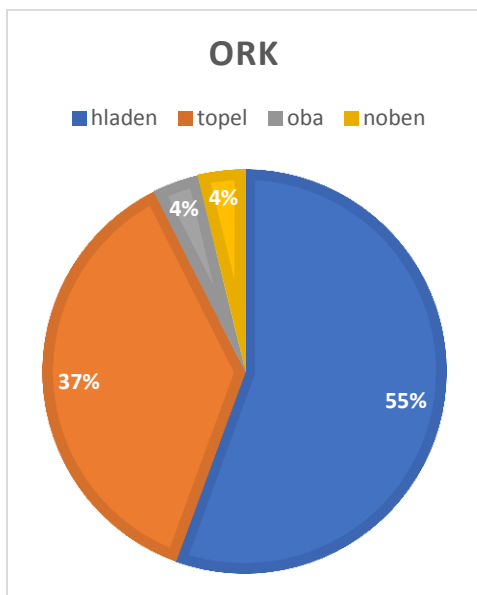
Slika 22: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so slike hobita in Golluma/orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 23: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so slike hobita v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 24: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so sliki Golluma v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 25: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so sliki orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

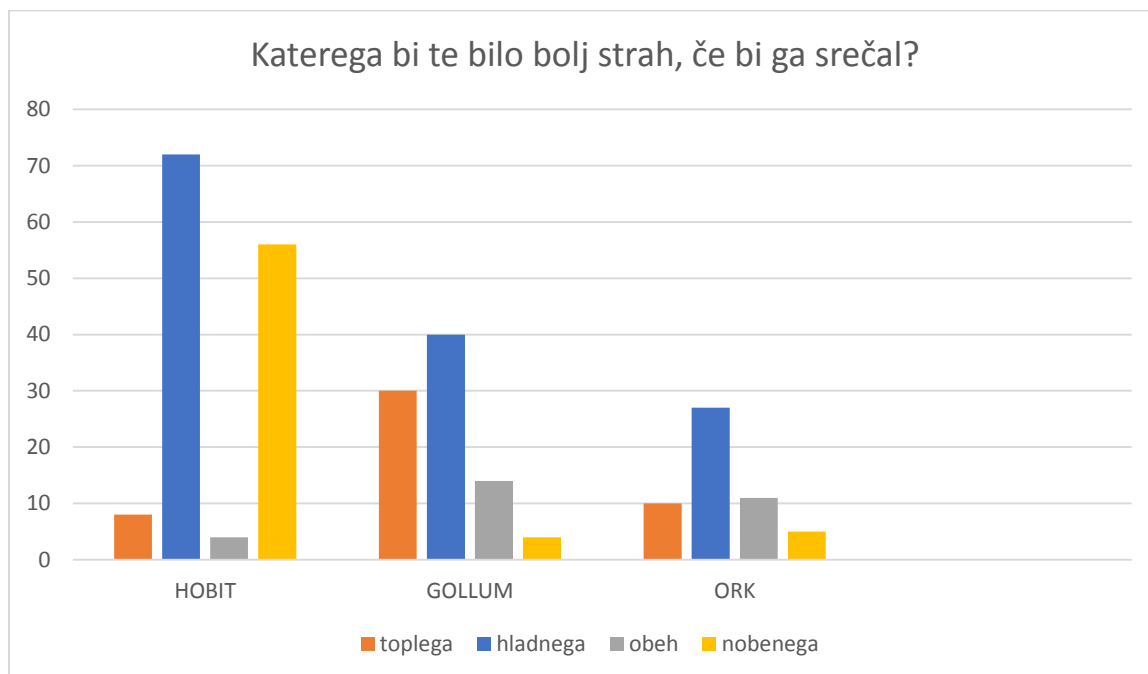
Pri hobitu je več otrok napisalo, da jim je bolj všeč lik v hladnih barvah kot v toplih. Razlika je le v treh učencih; 75 jih je odgovorilo, da jim je bolj všeč lik v hladnih barvah, 72 pa lik v toplih. Iz tega sklepam, da pri prijaznih likih ton barve ni dejavnik, ki vpliva na otrokovo odločitev, kateri mu je bolj všeč.

Pri Gollumu pa je anketa pokazala, da ima 61 otrok raje hladnega, 18 toplega, en nobenega in šest oba. Gollum v hladnih barvah je videti bolj resničen, čeprav ne manj strašen, od tistega v toplih barvah. Kaže, da imajo otroci raje bolj resnične like, četudi so strašni.

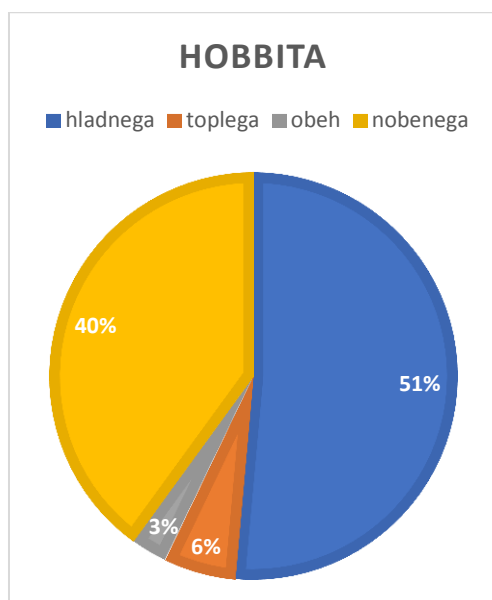
Prav tako jih je pri opazovanju orka več odgovorilo, da imajo raje hladnega. Topel je všeč dvajsetim, to je za 10 manj kot hladen portret. Oba sta všeč dvema učencema in dvema ni všeč noben. Ker noben izmed orkov ni videti resničen, lahko iz tega sklepam na odgovor, ki sem ga iskala; otrokom so bolj všeč liki v hladnih barvah.

3. vprašanje: Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?

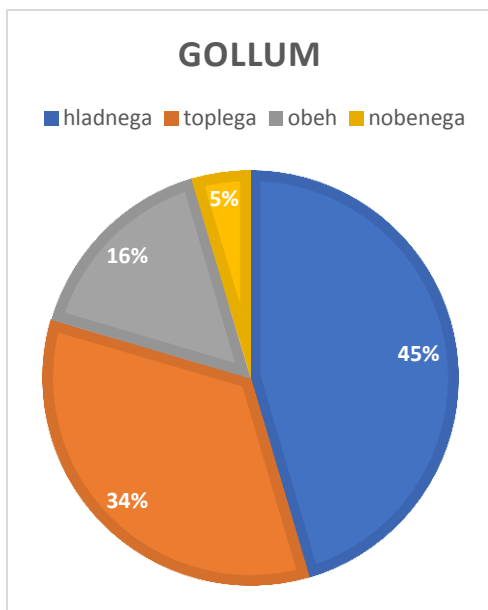
Učenci so pri tretjem vprašanju opazovali portreta istega lika, narisana v toplih in hladnih barvah. V parih sem pokazala eno za drugim hobita, Golluma/orka (2x po dve risbi).

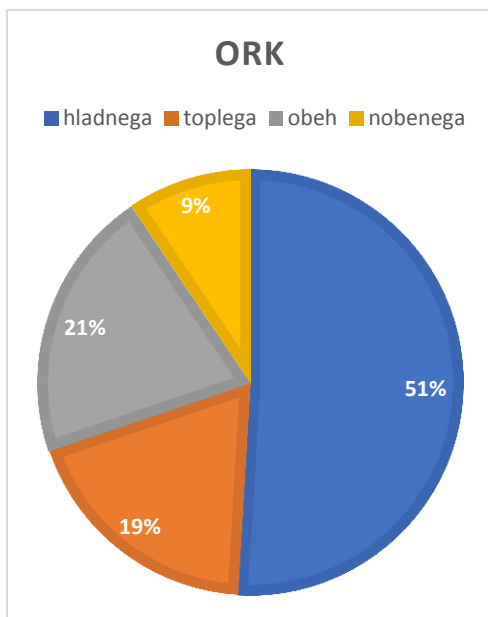
Slika 26: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so slike hobita, Golluma/orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 27: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so slike hobita v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 28: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so liki Golluma v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

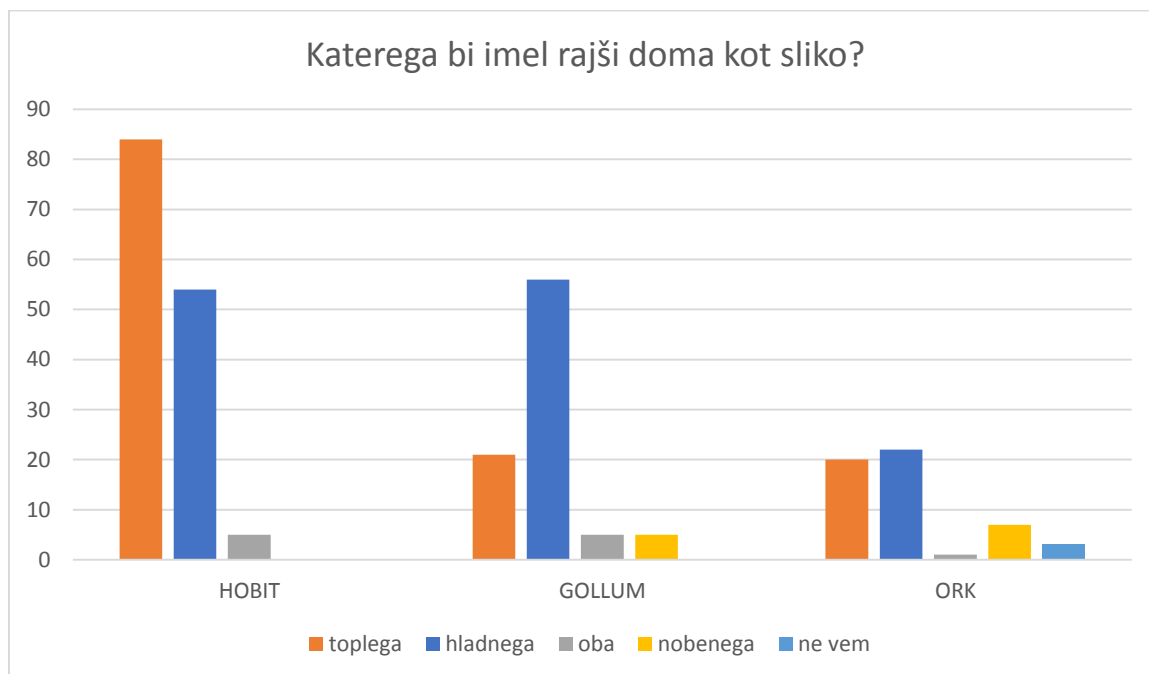
Slika 29: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so liki orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Največ otrok bi se bolj ustrašilo hladnega hobita (72). Nobenega se jih ne bi ustrašilo 56, osem bi se jih toplega in štirje bi se obeh enako. 40 otrok bi se ustrašilo hladnega Golluma, 30 svetlega, 14 obeh in štirje nobenega. 27 bi se jih ustrašilo hladnega orka, 10 toplega, 11 obeh in pet nobenega.

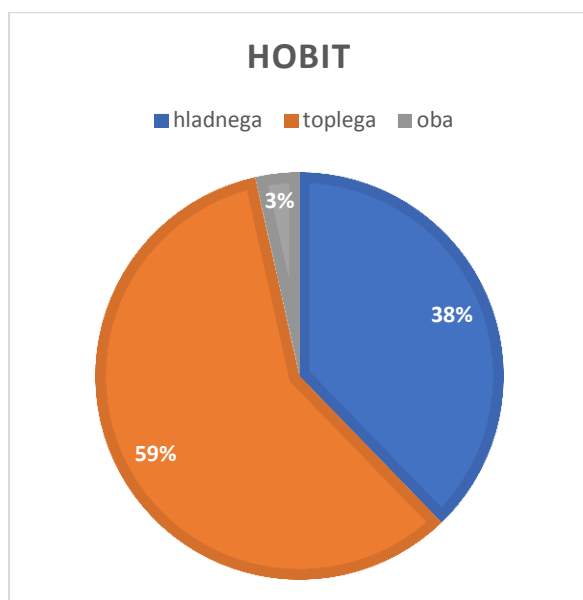
Ti podatki so mi povedali, da so otrokom hladni liki strašnejši od toplih. Njihov strah pa je odvisen tudi od lika, ki ga gledajo. Pozitivni liki so jim v hladnih barvah strašni, v toplih pa ne. Negativnih likov jih je bolj strah v hladnih barvah, vseeno pa bi se ustrašili tudi tistih v toplih, ker jim že sam lik zbuja grozo.

4. vprašanje: Katerega bi imel rajši doma kot sliko?

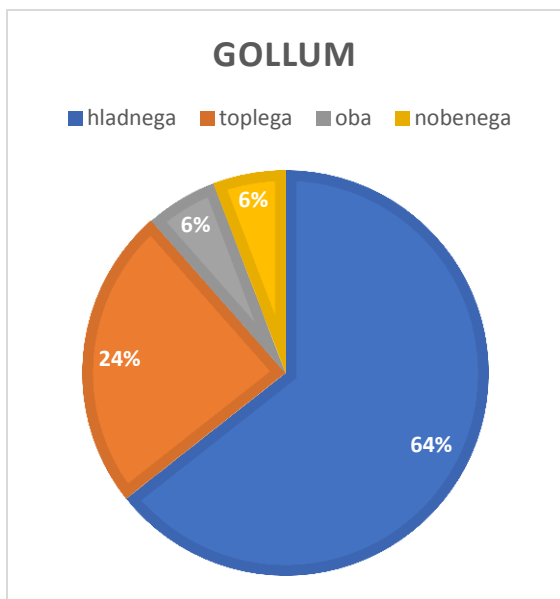
Učenci so tudi pri četrtem vprašanju opazovali portreta istega lika, narisana v toplih in hladnih barvah. V parih sem pokazala eno za drugim hobita, Golluma/orka (2x po dve risbi).

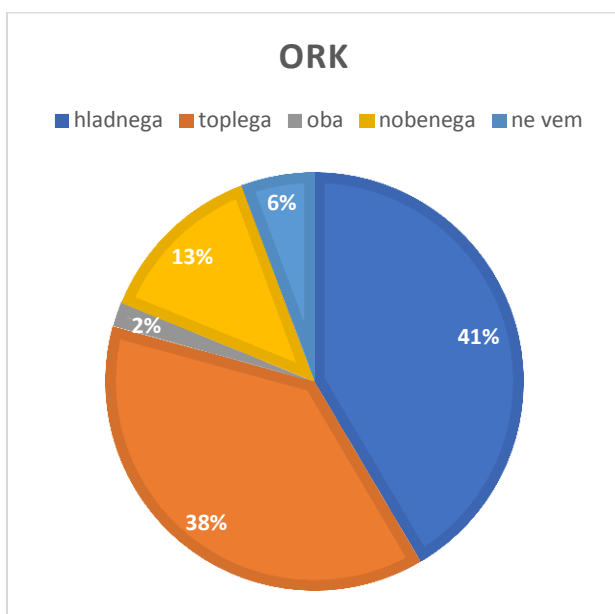
Slika 30: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so slike hobita, Golluma/orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 31: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so sliki hobita v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 32: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so sliko Golluma v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

Slika 33: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so sliko orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).

To vprašanje je sicer podobno drugemu, vseeno pa imajo odgovori drug pomen. Pri drugem vprašanju sem spraševala, kateri jim je bolj všeč, tukaj pa me je zanimalo, katerega bi imeli raje obešenega doma v svoji sobi. Zanimalo me je, ali raje vsak dan gledajo tople ali hladne barve.

84 jih je odgovorilo, da bi kot sliko na steni imeli raje toplega hobita, 54 hladnega in pet bi jih imelo kar oba. To pomeni, da otroci raje gledajo tople pozitivne like.

Pri Gollumu so me odgovori presenetili. 56 jih je izbralo hladnega, 21 toplega, pet oba in pet 5 nobenega. Torej raje gledajo hladnega Golluma.

22 otrok je odgovorilo, da bi imeli raje hladnega orka, 20 toplega, eden oba, sedem nobenega in trije se niso mogli odločiti. Večji števili sta skoraj enaki, zato iz tega sklepam, da pri orku barva ne vpliva na odgovor na to vprašanje.

6. Zaključki in razprava

V zaključku in razpravi bom potrdila ali ovrgla postavljene hipoteze:

1. Otroci prepoznajo pozitivne oz. negativne like s podob, ne da bi like poznali.
2. Otroci imajo raje tople barve in like v toplih barvah.
3. Negativnih likov se otroci bolj prestrašijo, če so narisani s hladnimi kot s toplimi barvami. Enako velja za pozitivne like.
4. Na steni (svoje) sobe bi imeli najraje sliko z liki v toplih barvah.

Pri prvem vprašanju sem otroke spraševala, kaj vidijo na sliki. Dobila sem najrazličnejše odgovore, iz česar je razvidno, da vsak drugače dojema risbe. Kar nekaj jih je reklo, da sta hobita France Prešeren (verjetno zaradi frizure) oz. Povodni mož. Iz tega sklepam, da otroci radi primerjajo prvič videne podobe in stvari s starimi z že znanimi. Iz odgovorov je razvidno, da nekateri otroci že poznajo like iz Harryja Potterja (Mrlakensteina, hišnika, lik), nekateri pa celo proti mojim pričakovanjem like iz (to ni film primeren za otroke, stare 7–10 let) Gospodarja prstanov. Nekateri so prepoznali Golluma, nekateri so, ker niso poznali imena ali ga niso znali napisati, zanj napisali kar lik iz Gospodarja prstanov (nekaj jih je to napisalo, seveda ne pravilno, kar v angleščini), nekaj ga je določilo za nekoga iz Harryja Potterja. Prav tako je nekaj otrok tudi orka označilo za nekoga iz Harryja Potterja.

Otroci so oba hobita prepoznali kot pozitivna lika, kar sem tudi pričakovala, da bodo. Prav tako sem pričakovala, da bodo Golluma in orka prepoznali kot negativna. Tukaj pa sem se deloma zmotila. Golluma so res vsi označili za negativen lik, orka pa jih nekaj ni (vitez, poseben človek, hišnik). To me je kar presenetilo, sklepam pa, da se jim je zdel kot vitez, ker ima toliko prask, ran in gub, kot poseben človek, ker se jim je zdel kot človek, vendar zelo nenavaden, kot hišnika pa so ga označili, ker so ga že poznali iz filma Harryja Potterja in se jim je ork zazdel podoben ali enak.

Hipotezo št. 1 (Otroci prepoznajo pozitivne oz. negativne like s podob, ne da bi like poznali.) **lahko torej potrdim.** Le zadnji pogoj ni bil pri vseh otrocih izpolnjen, ker se je pri odgovorih izkazalo, da nekateri like že poznajo. Če bi ponovila raziskavo, bi zato vzela mlajšo ciljno skupino (otroke iz prvega in drugega razreda osnovne šole, stare 6–8 let).

Z drugim vprašanjem sem želela izvedeti, v kakšnih barvah so liki otrokom bolj všeč oz. kakšne barve nasploh so jim bolj všeč. Ugotovila sem, da za hobita (torej za pozitivne like) barve niso pomembne za odločitev, ali jim je bolj všeč topla ali hladna upodobitev lika. Število odgovorov za eno ali drugo možnost je bilo približno enako. Domnevam, da so se odločali glede na svoje najljubše barve ali glede na upodobitev lika. Barve v psihološkem smislu vplivanja na njihove občutke niso igrale nobene vloge. Pri obeh negativnih likih, Gollumu in orku, pa ni bilo tako. Pri obeh jih je več odgovorilo, da imajo rajši podobo v hladnih barvah kot v toplih. Ker sta lika »grozna«, iz tega sklepam, da imajo pri negativnih likih otroci raje hladnejše barve, ker izgledajo bolj strašne, kar sem ugotovila in potrdila tudi

z naslednjim vprašanjem. Nisem našla razloga, zakaj takšen rezultat, zakaj imajo raje hladne kot tople negativne like. To vprašanje je še odprto in bi lahko, če bi se ponovno lotila naloge, nanj iskala odgovor.

Hipotezo št. 2 (Otroci imajo raje tople barve in like v toplih barvah.) **sem ovrgla**. Pri negativnih likih se je izrazito pokazalo, da jih imajo otroci raje v hladnih barvah. Pri pozitivnih likih to ni bilo izrazito, pravzaprav ni bilo razvidno, v kakšnih barvah jih imajo otroci raje. Tako tudi pri pozitivnih likih hipoteze ne morem potrditi.

S tretjim vprašanjem sem ugotavljala, ali bi se otroci, če bi katerega od likov srečali na ulici, bolj prestrašili tistega v toplih ali v hladnih barvah. Pri hobitih sem, kot sem pričakovala, dobila rezultate, da bi se bolj prestrašili tistega v hladnih barvah. Veliko pa jih je napisalo tudi, da se ne bi prestrašili nobenega. Očitno si niso dobesedno predstavljali hobitov pred sabo v resničnem življenju. Moram priznati, da bi sama, če bi kateregakoli od njih srečala na ulici, kar pozelenela od strahu; v resničnem življenju ne srečujem pogosto zeleno-modrih in rdeče-rumenih hobitov/ljudi. Če bi šla torej še enkrat delat raziskovalno nalogo, bi jim bolj točno razložila vprašanje in bi jih prosila, naj si zamislijo, da hodijo zjutraj v šolo in jim nasproti pride eden izmed likov. Mislim, da bi tako dobila drugačne rezultate.

Pri Gollumu sem dobila drugačne rezultate. Večina jih je odgovorila, da bi jih bilo bolj strah lika v hladnih barvah. Vseeno pa bi bilo nekaterih strah tudi tistega v toplih barvah in kar precej otrok tudi obeh. Nekateri so napisali celo, da jih ne bi bilo strah nobenega. Podobne odgovore sem dobila pri orku, vendar pa je bila večja razlika med hladnimi in toplimi barvami. Tistih, ki so odgovorili, da bi jih bilo bolj strah lika v toplih barvah, je bilo manj kot tistih, ki so odgovorili, da bi jih bilo strah obeh. Te razlike med odgovori ne razumen čisto, ker sta Gollum in ork oba negativna lika in meni enako strašna. Očitno ju pa otroci drugače vidijo kot jaz. Pravzaprav je razumljivo, da se bi več otrok ustrašilo obeh kot le toplega, toda zakaj ne bi bilo isto pri Gollumu?

Hipotezo št. 3 (Negativnih likov se otroci bolj prestrašijo, če so narisani s hladnimi kot s toplimi barvami. Enako velja za pozitivne like.) **lahko le deloma potrdim**. Potrdim lahko, da se pri negativnih likih otroci bolj ustrašijo tistih v hladnih barvah kot tistih v toplih barvah. Pri Gollumu je treba upoštevati, da se je veliko otrok odločilo, da bi se balo obeh podob. Drugega dela hipoteze, da enako velja za pozitivne like, pa ne morem z gotovostjo potrditi, ker je bila ta razlika manjša in je bil vzorec anketirancev relativno majhen.

Z zadnjim, četrtem vprašanjem sem ugotavljala, lik v katerih barvah bi doma kot sliko raje gledali vsak dan, v toplih ali hladnih. Čeprav se vprašanje zdi enako kot drugo, je vendarle različno. Nekaj je, da ti je barva oz. da so ti topli ali hladni odtenki barv všeč, nekaj drugega pa, da jih gledaš vsak dan. Na prvi pogled se to ne zdi razumljivo. Če pa pogledamo že znane članke o psihologiji barv ali spletne strani, ki pomagajo pri izbiri barve pohištva in sten, lahko vidimo, da nekatere barve niso primerne, da bi jih gledali vsak dan, ali pa jih je treba uporabljati v majhnih količinah. Tako npr. jaz nimam sten svoje sobe v svoji najljubši barvi, ki

je rumena, ker pravijo, da je rumena sicer optimistična barva, ampak otroci v sobah te barve največ jočejo. Z anketo sem ugotovila, da bi imelo največ otrok kot sliko na steni svoje sobe raje pozitivni lik v toplih barvah. To sem pričakovala, ker tople barve prostor otoplijo, mu dodajo pridih toplote. Spet pa so me presenetili rezultati pri obeh negativnih likih. Golluma bi absolutno več otrok raje imelo hladnega. Pri orku to ni tako očitno, ker veliko procentov zavzamejo tisti, ki ne bi imeli nobenega in tisti, ki se niso znali odločiti. Tako lahko rečem, da imajo otroci kot sliko na steni raje negativne like v hladnih barvah. Čeprav me je to presenetilo, pa je vseeno mogoče razložiti. Hladni odtenki nas pomirjajo, večina narave je v hladnih barvah, zato jih raje in več časa gledamo.

Hipotezo št. 4 (Na steni (svoje) sobe bi imeli najraje sliko z liki v toplih barvah) lahko **le deloma potrdim**. Ta hipoteza velja za pozitivne like, za negativne pa ne.

Rezultati celotne raziskovalne naloge se kar lepo ujemajo z znanimi učinki barv. Upoštevati je treba, da je nenavadno gledati povsem modro-zelenega ali povsem rdeče-oranžnega človeka, brez vsaj malo nasprotnih barv, ki bi ta kontrast omilile. Otroci so bili zato nad podobami presenečeni.

Bili pa so navdušeni nad mojo anketo, predvsem nad risbami. Najbolj od vseh jim je bil všeč Gollum. Ko sem končala z anketiranjem in šla iz učilnice, so v enem razredu prosili učiteljico za papir, da so ga lahko narisali. S kazanjem podob sem na učence naredila velik vtis. Že samo dejstvo, da sem iz višjega razreda, jih je navdušilo, ko pa so videli risbe, so kar vzklikali od navdušenja. Tako sem ugotovila, da se da otroke zelo motivirati in jih spodbuditi k ustvarjanju, če jim pokažeš zanimive risbe, z različnimi barvami.

7. Viri in literatura

Bizjan, Tomaž, Penzl.si: Psihologija barv in njihov pomen. Objavljeno na: <http://www.penzl.si/psihologija-barv-in-njihov-pomen-2/> - dostop 18.3.2022.

Chiazzari, Suzy, 2000: Barve. Ljubljana: Slovenska knjiga.

Dioptrija.si, 2022: Psihologija barv: katera barva nas pomirja in katera nas lahko razjezi. Objavljeno na: <https://dioptrija.si/znanost-tehnologija/psihologija-barv/> - dostop 18.3.2022.

Itten, Johannes, 2004: The art of color: the subjective experience and objective rationale of color. New York [etc.] : J. Wiley & Sons.

Lisjak, Bojan, 2013: Vse o barvah. Objavljeno na: <https://bojanlisjak.wixsite.com/vse-o-barvah> - dostop 18.3.2022.

Logar, Špela, 2010: Vpliv barv v izložbah na nakupno vedenje študentov. Diplomsko delo, tipkopis. Objavljeno na: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/logar4406.pdf - dostop 18.3.2022.

NaDlani.si: Psihologija barv je izjemno zanimiva veda. Objavljeno na: <https://www.nadlani.si/zanimivosti/psihologija-barv-je-izjemno-zanimiva-veda/> - dostop 18.3.2022.

Opremisidom, 2022: Psihologija barv - kako barve vplivajo na naše počutje. Objavljeno na: <https://www.opremisidom.com/psihologija-barv-kako-barve-vplivajo-na-nase-pocutje/> - dostop 18.3.2022.

Planet lepote, 8. 3. 2018: Psihologija barv: kaj barve, ki jih nosite, povedo o vaši osebnosti. Objavljeno na: <https://m.planet-lepote.com/psihologija-barv-kaj-barve-ki-jih-nosite-povedo-o-vasi-osebnosti/> - dostop 18.3.2022.

Portret, <https://sl.wikipedia.org/wiki/Portret> - dostop 17.3.2022.

Psihologija barv, https://sl.wikipedia.org/wiki/Psihologija_barv - dostop 17.3.2022.

Sanjski šopek, 2022: Kaj lahko sporočite z barvami rož. Objavljeno na: <https://sanjski-sopek.si/pomen-barve-roz/> - dostop 18.3.2022.

Trstenjak, Anton, 1996: Psihologija barv. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.

8. Kazalo slikovnega gradiva

Slika 1: Občutljivost čepkov (bele krivulje) in paličic (črna krivulja) v odvisnosti od valovne dolžine svetlobe (v nanometrih). Vir: what-when-how	6
Slika 2: Elektromagnetni spekter svetlobe	7
Slika 3: Hobit Medo oz. Merry Brandybuck, https://en.wikipedia.org/wiki/Merry_Brandybuck	10
Slika 4: Hobit Pipin oz. Peregrin Tuk, https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Pipin.jpeg	11
Slika 5: Ork iz rodu Uruk-hai, https://lotr.fandom.com/wiki/Uruk-hai	11
Slika 6: Gollum ali Smeagol, https://thenerdstash.com/lord-of-the-rings-gollum-video-game-details-revealed/	11
Slika 7: Portret hobita Medota v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.	12
Slika 8: Portret hobita Medota v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.....	13
Slika 9: Portret hobita Pipina v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.	14
Slika 10: Portret hobita Pipina v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.....	15
Slika 11: Portret orka v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.	16
Slika 12: Portret orka v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.....	17
Slika 13: Portret Golluma v toplih barvah, ilustracija Jasna Premk.	18
Slika 14: Portret Golluma v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.	19
Slika 15: Portret Golluma v hladnih barvah, ilustracija Jasna Premk.	19
Slika 16: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki hobita v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).....	23
Slika 17: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki hobita v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).....	23
Slika 18: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki Golluma v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).....	24
Slika 19: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki Golluma v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).	24
Slika 20: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki orka v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).....	25
Slika 21: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Kaj vidiš na sliki?, opazovali so sliki orka v toplih in v hladnih barvah naenkrat (pripravila Jasna Premk).	25
Slika 22: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so slike hobita in Golluma/orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).....	26
Slika 23: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so slike hobita v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).	26
Slika 24: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so slike Golluma v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).	27
Slika 25: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje kateri od likov ti je bolj všeč?, opazovali so slike orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).....	27
Slika 26: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so slike hobita, Golluma/orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).....	28
Slika 27: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so slike hobita v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).	28
Slika 28: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so slike Golluma v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).....	29
Slika 29: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi te bilo bolj strah, če bi ga srečal?, opazovali so slike orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).	29

Slika 30: Grafični prikaz števila odgovorov otrok na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so slike hobita, Golluma/orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).....	30
Slika 31: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so slike hobita v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).	30
Slika 32: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so slike Golluma v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).....	31
Slika 33: Grafični prikaz odgovorov otrok v odstotkih na vprašanje Katerega bi imel rajši doma kot sliko?, opazovali so slike orka v paru toplo-hladno (pripravila Jasna Premk).	31